

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/720/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

126/2014. (VI. 12.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2013. október 4-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2014. június 12-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alpjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2013. október 4-én postai úton terjesztette elő a panaszbeadványát.

I.

1) A panaszos a panaszbeadványában a vele szemben 2013. szeptember 14-én 23 óra 45 perckor foganatosított rendőri intézkedést kifogásolta. Elmondása szerint a városi bevásárló központ területén volt, amikor mellé hajtott egy rendőrautó. Majd a gépkocsiból kiszálló rendőrök minden szó nélkül megbilincseltek, hiába jelezte, hogy a kabátjában van a személyi igazolványa, erre csak annyit feleltek neki, hogy majd a kapitányságon megmutatja. A rendőrök miután bevitték, elvették a személyi igazolványát, megverték, majd elküldték, az igazolványát pedig nem adták vissza neki, illetve a lakcímkártya hiánya miatt 50.000 Ft-ra megbírságolták. Amikor a panaszos elindult láttelelet csináltatni, utána mentek a rendőrök és elvitték az egyik városrészbe, ahol otthagyták.

Mindezek alapján kérte a Testület vizsgálatát.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

2) A panaszos 2013. október 16-án megküldte a helyszíni bírság befizetésére szolgáló csekk másolatát és az előállításról készült – a panaszos által is aláírt – igazolás másolatát, ami rögzíti, hogy a panaszos előállítása 2013. szeptember 14-én 23 óra 45 perctől 15-én 0 óráig tartott. A panaszos kiértékelést nem kért, panasszal nem élt, élelmezést nem kért.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) P. L. r. alezredes a 2013. november 26-án kelt átiratában előadta, hogy az intézkedés jogalapja a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 29. §, 13. §, 33. § (2) bekezdés a) és f) pontja, a 48. § c) és d) pontja, továbbá a 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 207. § (1) és (2) bekezdés illetve, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § a), d) pontja, 41. § (4) bekezdés b) pontja.

2013. szeptember 14-én 23 óra 45 perckor a panaszossal szemben a bevásárlóközpont parkolójában rendőri intézkedés történt. Az intézkedésre azért került sor, mivel a szolgálatos rendőr saját észlelése, illetve állampolgári jelzés (az ott tartózkodók) útján is értesültek arról, hogy a panaszos közrendet sértő magatartást tanúsít, ordibál, hangoskodik, trágár szavakat skandál, valamint állampolgárokkal szemben is kötekedő magatartást tanúsít a bevásárló központ parkolójában, közterületen.

Az intézkedő járőrök megkísérelték igazoltatni a panaszost, aki többszöri rendőri felszólítást követően sem volt hajlandó igazolni magát és trágár szavakkal, illetve a vele intézkedni próbáló kollégákat. („igazoltatnátok mi, f...ó rendőrök,” „nem adok nektek semmilyen igazolványt, takarodjatok innen”). Az intézkedő rendőrök közölték nevezettel, hogy köteles igazolni magát, ez állampolgári kötelessége, majd mivel ezt az intézkedés alá vont megtagadta, a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával felszólították, hogy igazolja magát, különben kényszerítő eszköz alkalmazására, illetve előállításra fog sor kerülni. Mivel az intézkedés alá vont továbbra sem engedelmeskedett, vele szemben testi kényszert, majd bilincset alkalmaztak oly módon, hogy kezeit hátra bilincseltek, és a rendőrkapitányságra előállították. Az intézkedés alá vont személy erősen ittas állapota miatt, több esetben kérdőre vonta a vele szemben intézkedő rendőröket az előállítása miatt, amelyre minden esetben megkapta a kellő felvilágosítást, tájékoztatást. A rendőrkapitányságon a panaszost a vele szemben intézkedést végrehajtó rendőrök 2013. szeptember 14-én 23 óra 50 perckor sérülés és panaszmentesen átadták az ügyeletes tisztnak. Ekkor a panaszos már együttműködő, tisztelettudó magatartást tanúsított. Az intézkedés késői időpontjára való tekintettel, továbbá az intézkedés mihamarabbi megkezdésének és lefolytatásának szükségessége miatt szemtanúk rögzítése nem történt, mivel a panaszos jogellenes magatartása lekötötte a vele szemben intézkedő rendőröket, illetőleg állampolgári jelzés nem érkezett arra vonatkozóan, hogy valaki feljelentéssel kívánna élni az intézkedés alá vont személlyel szemben valamilyen sérelem okán.

Az intézkedés tehát 2013. szeptember 14-én 23 óra 45 perckor kezdődött és 0 óra 0 perckor fejeződött be. A panaszossal szemben 3 fő rendőr intézkedett. Az intézkedés vezetője, egy r. főtörzsőrmester, és járőrtársai, két r. őrmester. Az intézkedők egységesen 10 mintájú bevetési

ruházatot, pilóka sapkát, és jól láthatósági mellényt viseltek az előírt ékítményekkel: névkitűző, állomány és rendfokozati jelzések, rendőr jelvény.

A panaszossal szemben az Rtv. 47. § és 48. § c)-d) pontja, a 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 41. a.), d.) pontja, 41. § (4) bekezdés b) pontja alapján az intézkedő rendőrök testi kényszerít, valamint bilincset alkalmaztak. Bilincs alkalmazására 2013. szeptember 14-én 23 óra 45 perctől 24 óráig került sor. A kényszerítő eszköz alkalmazására a fentebb leírtak alapján figyelmeztetés történt. Amikor az ügyeletesnek átadták a panaszos bántalmazást nem panaszolt, sérülése nem keletkezett, orvosi ellátást nem kért, ezért arra nem került sor.

A panaszos előállítására az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) és f) pontja alapján került sor.

A rendőri intézkedés során az Rtv. 30. § (3) bekezdése alapján a panaszossal szemben ruházátvizsgálatot hajtottak végre, amelynek során nem került elő személyazonosság igazolására alkalmas okmány. A panaszos adatai, annak bediktálását követően a központi nyilvántartóban és körözési rendszerben leellenőrzésre kerültek, adatai a valóságnak megfeleltek, a panaszos körözésben nem szerepelt. A központi nyilvántartó adatai szerint a panaszos 2011. október 18-án az okmányirodában, hivatalos úton jelezte, hogy elvesztette okmányát, majd legközelebb 2013. október 28-án, a járási hivatalban igényelt új személyigazolványt, módosított lakcímet, illetve kiadásra került részére ideiglenes okmány. A fentiek tekintetében tehát a panaszos nem rendelkezett az intézkedés napján érvényes ideiglenes vagy állandó személyazonosító igazolvánnyal.

Az előállítás ideje alatt az intézkedés alá vont a rendőrkapitányság ügyeleti helyisége melletti folyosón került elhelyezésre, bediktált adatai ellenőrzésének idejére. Egy r. őrmester felügyelte ezen intézkedés ideje alatt az előállított személyt, a 2496/2013 ált. számú rendkívüli őrutasítás alapján. A panaszos a tájékoztatás ellenére sem kérte hozzátartozó kiértesítését az intézkedés során. A panaszost 2013. szeptember 15-én 0 órakor szabadon bocsátották.

A panaszost az intézkedés során nem bántalmazták. Az intézkedés végén a panaszos nyilatkozatát a rendőri intézkedéssel kapcsolatosan megtörtént, ennek során rendőri bántalmazást nem panaszolt, sérülése a rendőri intézkedés során nem keletkezett, ezért orvosi ellátást nem kért, arra nem került sor. A panaszos egyéb okból sem élt panasszal. A nyilatkozatot aláírta. Az előállítás okáról és időtartamáról az igazolást részére szintén átadták.

Az intézkedés vezetője, egy r. főörzsőrmester az intézkedés alá vont személlyel az Rtv. 20. § értelmében közölte nevét, jelvényt, beosztási helyét és megadta a kellő felvilágosítást a panasztétellel és a jogorvoslati lehetőségeivel kapcsolatosan, amelyet az intézkedés alá vont szabadítását, és épületből való kikísérését követően kilátásba is helyezett.

A panaszos a szabadítását követően a rendőrkapitányságról gyalogosan ismeretlen helyre távozott. A vele szemben rendőri intézkedést fogyanatosító rendőrök további szolgálatuk teljesítése alatt újabb intézkedést nem fogyanatosítottak. Őt nem szállították ellát egyéb helyre az intézkedést követően. Az intézkedés befejezését követően az intézkedők továbbfolytatták járőrszolgálatukat a meghatározottak szerint.

2) Az előállításról szóló jelentés tartalmában a kapitányságvezető átiratával azonos módon írja le az előállítást. Többletinformációként az alábbiakat tartalmazza, hogy az áruház parkolóját visszatérően ellenőrizték a rendőrök, illetve lakossági bejelentés érkezett, arról, hogy egy fiatal férfi zaklatja a járókelőket.

A helyszíni bírság kiszabását követően, de a szabadítását megelőzően, a panaszos közölte, hogy feljelentést fog tenni az összes rendőr ellen, hogy megverte őt, illetőleg azért is, hogy nem kapta vissza a személyigazolványát. A r. főörzsőrmester megjegyzi, hogy a központi nyilvántartó rendszer alapján a panaszos nem rendelkezik érvényes személyigazolvánnyal, feltehetően ezért sem volt nála semmilyen okmány, továbbá látható sérülés sem volt rajta. Ezt közölte a panaszossal is és felhívtam a figyelmét a jogkövetkezményekre, illetőleg megadta a jelvéyszámát és nevét, valamint a kellő tájékoztatást arra vonatkozóan, hogy amennyiben panasszal kíván élni, hová fordulhat.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

3) A Nyilatkozat elnevezésű iraton a panaszos aláírásával megerősítve akként nyilatkozott, hogy az Rtv. 92-93.§ szerinti jogorvoslati lehetőségekről a tájékoztatást megkapta, az intézkedéssel/kényszerítő eszköz alkalmazásával szemben panasszal nem kíván élni, az előállítással kapcsolatos tájékoztatásokat és igazolást megkapta, sérülést nem szenvedett, orvosi ellátásban nem részesült, élelmezést nem kért. Az előállító helyiségben elhelyezett személyek jogaira, kötelezettségeire vonatkozó tájékoztatott nem vette át.

4) A rendőrség megküldte a KEKKH adatlapot a panaszos személyazonosító okmányai vonatkozásában, eszerint érvényes személyi igazolvánnyal a panaszos nem rendelkezett az intézkedés időpontjában.

5) A rendőrség megküldte a helyszíni bírság kiszabásáról szóló Nyomtatványt, ami rögzíti, hogy a panaszost 50.000 Ft pénzbírsággal sújtotta az intézkedő rendőr a Szabs. tv. 207. §-a alapján, a személyazonosság igazolásának megtagadása miatt. A panaszos aláírásával elismerte a szabálysértés elkövetését a Nyomtatványon.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos jogszabályok és ORFK utasítások rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, valamint a XXIV. cikkben foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát, és a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogát, és a XIII. cikkben foglalt tulajdonhoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület a rendőrök intézkedési kötelezettségét és a panaszos igazoltatását vizsgálata először.

a) Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A Szolgálati Szabályzat az Rtv. előírásait a következőkkel egészíti ki. A 8. § előírásai szerint a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről - ha az elkövető ismert, annak megjelölésével - feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást. Ha a szándékos bűncselekmény elkövetésének helyszínén tetten ért vagy a menekülő elkövető elfogására nincs mód, a rendőr haladéktalanul intézkedik az elfogás és - szükség esetén - a helyszín biztosítása iránt. A 9. § (1) bekezdése alapján a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy - jogszabály által meghatározott esetekben - helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki.

A rendőri jelentések szerint az intézkedő rendőrök gépkocsizó járőrszolgálatot láttak el, ennek során észlelték, (illetve ezzel kapcsolatban állampolgári bejelentés is érkezett a helyszínen tartózkodó járóelkövetőtől), hogy a panaszos közrendet sértő magatartást tanúsít, ordibál, hangoskodik, trágár szavakat skandál, valamint állampolgárokkal szemben is kötekedő magatartást tanúsít a bevásárló központ parkolójában, közterületen.

A Szabs. tv. 207. § (1) bekezdés szerint aki személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemondását vagy a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány átadását megtagadja, vagy az említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlan állít, a személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelezettségek megszegése szabálysértését követ el.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

Tekintettel arra, hogy a panaszos semmilyen előadást nem tett az eljárás során abban a körben, hogy a rendőri intézkedést megelőzően milyen magatartást tanúsított, a Testület elfogadta azt a rendőri előadást, hogy a panaszos garázda jellegű magatartása miatt vonták a panaszost intézkedés alá, amely panaszosi magatartás intézkedési kötelezettséget keletkeztetett a rendőrség oldalán az Rtv. 13. § alapján.

b) Az igazoltatás kezdeményezését az Rtv. széles körben alkalmazható rendőri intézkedési formává teszi az Rtv. 29. §-ában meglehetősen tágan meghatározott alkalmazási körrel, ugyanakkor ezen körön belül is egyértelmű követelmény a konkrét, egyértelmű cél megléte, az intézkedés célhoz kötöttsége.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani, valamint

b) az igazoltatott személyt - annak választása szerint - lakcímének, tartózkodási helyének a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel.

Jelen esetben a rendőrök az elkövetett szabálysértés miatt a panaszossal szemben szabálysértési eljárást kívántak indítani. Ehhez szükség volt a panaszos adataira, ezért a rendőri intézkedést kezdeményezték vele szemben.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszos személyes adatok védelméhez való joga nem sérült az igazoltatás miatt.

2) A Testület a panaszeljárás során megvizsgálta a panaszos előállításának jogszerűségét és időtartamának arányosságát, amellyel összefüggésben az alábbi megállapításokat teszi

A rendőri iratok szerint a panaszos nem volt hajlandó igazolni magát, illetve a rendőri felszólítás ellenére tovább folytatta a kiabálást, ezért az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) illetve f) pontja alapján előállították.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

Az Rtv. 29. § (2) bekezdése szerint az igazoltatott személy köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni.

Az Rtv. 29. § (4) bekezdése rögzíti, hogy a személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

Ekörben utal továbbá a Testület az Rtv. 19.§ előírásaira. Az állampolgárok rendőrökkel szembeni kötelezettségeit az Rtv. 19. §-a szabályozza, eszerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az Rtv.-ben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A panaszos ezzel kapcsolatban előadta, hogy a rendőrök se szó, se beszéd megbilincseltek, hiába mondta a helyszínen a rendőröknek, hogy a zsebében, vannak az iratai, a rendőröket ez nem érdekelte, megbilincseltek és előállították.

A rendőrségi átirat szerint a panaszost felszólították a személyazonosság igazolására, aminek nem tett eleget. A panaszos ruházatát is átvizsgálták a rendőrök, abból személyazonosításra alkalmas irat nem került elő. (Bár megjegyzi a Testület, hogy az átiratból nem derül ki, hogy az átvizsgálásra még a helyszínen, vagy a kapitányságon került sor). A rendőrség megküldte a panaszos kapcsán a KEKKH adatlapot is, ami szerint az intézkedés idején nem rendelkezett érvényes személyi igazolvánnyal.

A panaszos tehát nem rendelkezett érvényes személyazonosító okmánnyal, így nyilvánvalóan nem tudta magát a helyszínen igazolni, azaz nem tett eleget a rendőri felhívásnak. (A panaszos előadása szerint ugyan az előállítást nem előzte meg rendőri felszólítás, de ellentmond az a panaszosi előadás, hogy hiába mondta a rendőröknek, hogy nála vannak az iratai, azt mondták neki, hogy majd a kapitányságon igazolja a személyazonosságát, mivel ilyen közlést a panaszos életszerűen csak valamilyen felszólításra válaszul adhatott.) Továbbá az eljárás során (a helyszíni bírság kiszabására alkalmazott nyomtatványon) maga is elismerte, hogy a személyazonosság igazolását megtagadta.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint panaszos előállítására tehát az Rtv. 19.§ és az Rtv. 29. § (4) bekezdése teremtette meg a jogalapot, így a panaszos előállítására az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján kellő jogalap birtokában került sor.

Mivel ugyanakkor az Rtv. a vizsgált esetre nem kötelező jelleggel, hanem lehetőségként írja elő előállítás alkalmazását, a jogalap meglétén túl a Testületnek azt is mérlegelni kellett, hogy az előállítás megfelelt-e az arányosság követelményének. Az Rtv. 15. § (2) bekezdése ugyanis kimondja: több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással jár.

A konkrét esetben tehát vizsgálni kellett azt, hogy az adott körülmények között szükség volt-e a panaszos előállítására annak érdekében, hogy a panaszos szabálysértési eljárás lefolytatásához szükséges adatait meg tudják állapítani a rendőrök.

A kérdés megítélése kapcsán a Testület azon körülménynek tulajdonított alapvető jelentőséget, hogy a panaszossal szembeni szabálysértési eljárás megindításához szükséges volt a panaszos személyazonosító adatainak megismerése és rögzítése. A panaszosnál nem voltak érvényes iratok, a ruházatátvizsgálás nem vezetett eredményre.

A Testület ezért úgy ítélte meg, hogy a helyszínen az intézkedő rendőrök számára már nem volt más olyan rendőri eszköz, amellyel a panaszossal szembeni szabálysértési eljáráshoz szükséges személyi adatokat meg tudták volna ismerni, illetve azok valódiságát ellenőrizni tudták volna, így indokoltan kezdték meg a panaszos előállítását.

Mivel tehát az adott intézkedésre kellő jogalap birtokában és indokoltan került sor, a Testület álláspontja szerint az előállítással összefüggésben nem sérült a panaszos személyes szabadsághoz való alapvető joga.

Tekintettel arra, hogy a fentiek szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján jogszerűen került sor a panaszos előállítására, a Testület mellőzte az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerinti előállítás jogszerűségének vizsgálatát.

3) A Testület a kényszerítő eszköz alkalmazása kapcsán az alábbi megállapításokra jutott.

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök megbilincseltek.

A rendőri jelentések szerint a panaszossal szemben a rendőrök az Rtv 48. § c) pontja alapján 16 óra 50 perctől 17 óráig bilincset alkalmaztak.

Az Rtv. 48. §-a értelmében „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására vagy d) ellenszegülésének megtörésére”.

A Szolgálati Szabályzat 41. §-a fenti rendelkezéseket az alábbiakkal egészíti ki: Bilincselés alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincselés alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

A szolgálati eljárás a fogva tartott személy bilincselését a kísérés, az előállító egységen vagy a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincselés alkalmazása nélkül nem akadályozható meg.

A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélszerűbben választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincselés alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, vagy az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, vagy az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

A rendőr az intézkedés alá vont személyt fekvő helyzetben, falnak vagy más tárgynak nyomva megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartása vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi.

A rendőri jelentések szerint a bilincselés alkalmazására az Rtv. 48. § c) és d) pontja alapján került sor. Az intézkedés alá vont a rendőri felszólítás ellenére továbbra sem engedelmeskedett, vele szemben testi kényszert, majd bilincset alkalmaztak oly módon, hogy kezeit hátra bilincseltek, és a rendőrkapitányságra előállították. Az intézkedés alá vont személy erősen ittas állapota

miatt, több esetben kérdőre vonta a vele szemben intézkedő rendőröket az előállítás miatt, amelyre minden esetben megkapta a kellő felvilágosítást, tájékoztatást.

A rendőri jelentések egyáltalán nem tartalmaznak arra utalást, hogy a panaszos megpróbálta volna a helyszínt elhagyni, csupán verbális ellenszegülésről és a panaszos nagyfokú ittasságáról számolnak be. Arra vonatkozóan sem tartalmaz a jelentés adatot, hogy megkísérelték-e a panaszost kényszerítő eszköz alkalmazása nélkül beültetni a gépkocsiba vagy bármily módon együttműködésre bírni. A rendőri iratok szerint ugyanis a testi kényszer alkalmazására a panaszossal szemben a bilincselés érdekében, nem pedig az ellenállása megtörése, vagy a gépkocsiba ültetése érdekében került sor.

A jelen esetben a rendőrök tehát semmilyen olyan körülményről (sem aktív ellenszegülésről, sem támadásról, sem arról, hogy megpróbálta volna a panaszos elhagyni a helyszínt) nem számoltak be a jelentésükben, ami megalapozta volna az Rtv. 48. § bármely pontja alapján a bilincs alkalmazását. Ráadásul a jelentésből az is kitűnik, hogy az intézkedő rendőr nem egyedül volt a helyszínen (három rendőr).

A bilincselés esetén az Rtv. 48.§-ában meghatározott bilincselési okoknak az intézkedés idején – közvetlen és konkretizált veszélyként – kell fennállniuk, a szökés, a támadás, ellenszegülés nem konkretizált, távoli veszélye nem szolgálhat a bilincs alkalmazásának alapjául. Ráadásul a panaszos azonnali bilincselése az Rtv. 15.§ és 16.§-ban előírt arányossági és fokozatossági elvnek sem felel meg.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben a bilincs alkalmazására jogalap nélkül került sor, ezért sérült a panaszos emberi méltóságához való joga.

4) A panaszos bántalmazásra vonatkozó előadása kapcsán az alábbiakat állapította meg a Testület.

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök bántalmazták, ugyanakkor ezzel kapcsolatban részleteket nem közölt, illetve a sérüléseiről látteleletet nem csatolt.

A rendőrség által megküldött nyilatkozaton a panaszos úgy nyilatkozott, hogy sérülést nem szenvedett.

Töretlen gyakorlatának megfelelően a Testület eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárására folytatta le – a hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. A (4) bekezdés továbbá előírja, hogy a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbször nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során ezért a Testület a panaszos és a rendőrség nyilatkozatára támaszkodhatott.

A rendőrségi átírat szerint a panaszost nem bántalmazták, bántalmazásról vagy sérülésről az ügyeletes tisztnek nem számolt be, orvosi ellátást nem kért.

Jelen esetben a panaszosi és a rendőri előadás ellentmondásban van, a panaszos sérülést nem igazolt, így ennyi bizonyíték alapján az események nem rekonstruálhatóak, ezért a Testület az ellentmondást nem tudta feloldani.

Mindezek alapján a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértése ebben a kontextusban nem megállapítható.

5) A panaszos azon sérelme kapcsán, hogy a rendőrök követték, miután elhagyta a rendőrkapitányság épületét, majd elvitték az egyik városrészbe, hogy ne tudjon elmenni látteleletet vetetni, az alábbi megállapításokat teszi a Testület.

A kapitányságvezető átíratában ezzel kapcsolatban előadta, hogy a panaszos a szabadítását követően a rendőrkapitányságról gyalogosan ismeretlen helyre távozott. A vele szemben rendőri intézkedést foganatosító rendőrök további szolgálatuk teljesítése alatt újabb intézkedést nem foganatosítottak. Őt nem szállították ellát egyéb helyre az intézkedést követően. Az intézkedés befejezését követően az intézkedők továbbfolytatták járőrszolgálatukat a meghatározottak szerint.

Az Rtv. 2. § szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az Rtv. 11. § (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az

előjárója utasításainak - az e törvényben foglaltak figyelembevételével - engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Jelen esetben a panaszosi és a rendőri előadás között oly mértékű ellentmondás van, ami további bizonyítékok hiányában nem oldható fel, az események nem rekonstruálhatóak.

Mindezek alapján a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogának megsértése ebben a kontextusban nem megállapítható.

6) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök a kapitányságon elvették a személyigazolványát, amit nem adtak neki vissza.

A rendőri jelentések szerint a ruházatátvizsgálás eredménytelen volt, a nyilvántartás szerint a panaszos nem rendelkezik érvényes személyazonosító okmánnal.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az iratokból megállapítható, hogy a panaszos az intézkedés idején nem rendelkezett érvényes személyazonosító okmánnal, így azt a rendőrök nyilván nem vehették el tőle a kapitányságon. Mindezekre figyelemmel a Testület a rendőri előadást fogadta el, és **ügy foglalt állást, hogy a panaszos tulajdonhoz való joga nem sérült.**

IV.

A Testület álláspontja szerint a panaszos személyes adatok védelméhez való joga nem sérült az igazoltatás miatt, mivel arra kellő jogalap birtokában került sor. Szintén nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga az előállítás kapcsán, miként a tulajdonhoz való joga sem sérült a személyigazolvány visszatartására vonatkozó panasz kapcsán.

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben a bilincs alkalmazására jogalap nélkül került sor, ezért sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.

A bántalmazásra és a panaszos követésére vonatkozó kifogás kapcsán a Testület további bizonyítékok hiányában nem tudta az ellentmondásokat feloldani, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának, illetve a tisztességes eljáráshoz való jogának a megsértése nem megállapítható.

A megvalósult alapjogsértések a Testület megítélése szerint elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2014. június 12.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET